AYDEDE

No. 91 — 39
CUMARTESİ 18 Eylûl 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasî hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis Tarihi: 1922
Telgraf: Aydede — İstanbul
Telefon: 25100 — Posta Kutusu: 816

SUDA NAKIŞLAR

Anasından Henüz Doğmamış Babayiğit

Dünya vaziyeti güven verici değildir. Güven vermek şöyle dursun, heran tam mânasiyle kızılca kıyamet kopacakmışçasına kararsız, bozuk ve korkunçtur.

Gazeteler ve gazetelerdeki başlıklarla birbirine uymaz haberler, hele makaleler bu vaziyeti belki olduğundan fazla da kötü gösteriyor. Dikkat ediniz: havadisin iyicelerinden ziyade fenalarını belirtmek, yürek oynatmak, hattâ yüreği ağıza getirmek hususunda yarışa çıkılmıştır.

Bilhassa akşam üzeri çıkan arkadaşlarımız iri harfli manşetlerle tüyler ürpertmekte rekor kırıyorlar. İnsana öyle geliyor ki harbin başladığını haber vermek için sabırsızlanmaktadırlar. Sanki:

— Top patladı!

Havadisini yazamadan ölürlerse gözleri açık gidecek. Oysaki bunu istemezler tabii... Allah esirgesin, ilk topun yahut ilk toplardan birinin ne kadar yakınlarda, hattâ maazallah başlarında patlaması ihtimalini elbette bilirler.

Evet, durum kötüdür; lâkin kulağımızı kabartıp top, tayyare, tank sesi dinleyecek derecede ümitsiz olduğu söylenemez.

Fikrimce bu günün dünya vaziyeti küçük devletler için 1939 ve 1914 umumî harplerine takaddüm eden senelerdekinden daha iyidir.

Zira: Bahsettiğim devirde büyük devletler arasında acayip, gizli, çirkin uyuşmalar olurdu. Uyuşmalar neticesi meselâ İtalya Garp Trablusuna saldırır, Balkan devletleri Rumeliyi paylaşmağa kalkışırdı.

İki Umumî Harb fasılasında da yine İtalya aynı tecavüzkârlığa önayak olmuş, Almanya ise imparatorluğuna hudbehud ülkeler ilâve etmişti.

Bu gün öyle, gizli muvafakatler ve uyuşmalarla, yahut tek başına buyruk kesilerek hiç bir devlet başkasına, hattâ en küçüğüne harb açamaz. Açsa da bu harb, Filistindeki gibi hakiki harbe benzemez. Artık harb küçük diplomasi ve miskin menfaat oyunları olmaktan çıkmıştır.

Büyüğün küçüğe harb açması artık tarihe karıştı. Bir tek harb ihtimali vardır, o da topyekûn cihan harbidir. Bunu tahrik edecek babayiğit ise henüz anasından doğmamıştır.

AYDEDE

Kadın — Nedir bu gürültü? Utanmıyor musunuz?
Çocuk — Ne yapalım anneciğim gürültüsüz olmuyor, particilik oynuyoruz!

Hava Kızıştı, Yine! Bir Bu Eksikti!

(Ulus) ta çıkan bir başmakalede (Millet) Partisi için söylenenler:

CİM KARNINDA BİRER NOKTA

"Partinin başında yaldızlı bir isim var; sarsılmaz zannedilen bir şöhret var. Parti kurucuları ise kendilerini Kafdağı sayan ekâbir. Fakat bütün bu kafdağları cim karnında birer noktadan ibaret kaldılar."

KOMŞU BAHÇESİNE ERİŞEMİYEN SES

"Yeni Partiyi buz gibi bir hava, bıçak kadar keskin bir kayıtsızlık ve ilgisizlik karşıladı. Yeni doğan cılız yavrunun sesi memleketin ufuklarını çınlatmak şöyle dursun, komşu bahçe duvarına bile erişemedi!"

(Demokrat) Parti hakkında:

SARI ÇİZMELİ MEHMED AĞALAR

★ *"Hakikatte Sarı Çizmeli Mehmed Ağa Partisidir. Bu Parti yapıcı bir kudret olarak hükûmet başına gelecek vasıflara malik değildir. D.P. lüzumlu ve faydalıdır; fakat faydası ancak kontrol mevkiinde kalmasındadır. Çünkü kazara hükûmeti ele geçirdiği gün erimeğe ve vatandaşları en büyük hayal sukutuna uğratmağa mahkûmdur."*

Bakalım öte taraftakiler nasıl mukabelede bulunacaklar? Kenan Öner ne diyecek ve Koraltan ne buyuracak?

Hava kızıştı yine!

Bir bu "meydan okuma" eksikti.

Yüzümüze, Gözümüze Bulaştırdık!

(Cumhuriyet) in bir anketinden öğreniyoruz: Fiatı her gün artan mangal kömürünün kilosunda müstahsil yalnız 1 kuruş kazanmasına mukabil mutavassıt 9 kuruş kâr ediyormuş.

Başka misaller: Sapancada 10 kuruşa toplanan elma İstanbulda 55; Kartal bostanında 8 kuruştan alınan domates şehirde 35 kuruşa satılmaktadır.

Bizim asıl hayat pahalılığı derdimiz müstahsil ile müstehlik arasına karışan mutavassıtların bu insafsız, zalimce kârlarına göz yumulmasından ileri geliyor.

Göz yumulmasının sebebi de sadece hükûmet mekanizmasının modern dünyadaki gibi işliyememesi, yani kısacası idare başındakilerin topyekûn işlerinin ehli olmamasıdır. Harbe giren, yenen ve yenilen hangi devlet şimdiye kadar bu işi ayarlıyamadı ki?

Biz ne yendik, ne yenildik. Öyle olmakla beraber işi ayarlamak şöyle dursun büsbütün yüzümüze, gözümüze bulaştırdık; bulaştırmakta devam ediyoruz. Cart curt ötmekte ise menendimiz yok!

Yol İnşaatı

30 sene içinde 23054 kilometrelik yol yapmak üzere bir program hazırlanmış.

30 yıl dile kolay. Hem de, bu gün'kü kabineden sonra gelecekler de ayni programı tatbik etmek şartiyle..

Hiç böyle şey olur mu? Bizde kabine demek, bir evvelkinin yaptığını bozan demektir.

Kendimizi yormasak daha iyi etmez miyiz?

Etlere Nark

Gazetelerde en mühim havadis, belediyenin şu büyük, korkunç tehdidi: Et fiatı yükselirse yeniden narh koyacakmış!

Breh, breh, breh! İhtimal korkudan kasapların dudağı uçuklamıştır. Belediye narhı bu, kolay mı?

Hani pehlivana sormuşlar:

— Adın ne?

— Mülâyim..

— Sanki sert olsan ne yaparsın?

Şimdiye kadar narh kondu da ne oldu? narha uyan bir kasabı göstersinler de gidip elini öpelim bari!

— Neden ikide bir Galata rıhtımında dolaşıyorsun, haylaz!
— (İstanbul) vapurundan çıkan kürklü kadınları seyredip eğleniyorum da ondan babacığım...

AKLIMDA KALANLAR

TEMAŞA

— 2 —

(Bundan evvelki yazı 15 Ağustos tarihli nüshamızdadır.)

Emekli Sahne Sanatkârları Yurdu cemiyetinin Açık Hava Tiyatrosunda verdiği müsamere:

(1) Halkın gösterdiği hüsnü kabul sayesinde;
(2) Havanın harikulâde güzelliği yüzünden muvaffak bir müsamere oldu.

Ne oynıyanlar üşüdüler. Ne seyredenler nezle oldular. Ve ne de varidat az oldu. Bunların bir tanesi olmadı. Herşey yerinde ve tıkırında geldi geçti.

Mualla Hanımın birazcık geç gelip geçmesinden başkada bir tereddüt alâmeti rünüma olmadı. Programda rol alanlar oyunlarını nişat ve inbisat içinde oynadılar. Hem görülüyordu, içleri gülüyordu. Samimiyetin de bu tarafı vardır, mümkün değil saklanamaz; neşe, saadet, keder, en fenası haset gibi şeylerin dahi saklanamadığı gibi.

Mualla Hanım hocası Lemi Beyin şarkılariyle bir de Ada sahillerinden geçti ve yeni bir güfte ile bir sürpriz yaptı; malûm olan besteyi nazik bir eda ile okudu; Yani terennümsaz-ı naz oldu! Necmi Rıza Bey oğlumuz da bu hayırlı işe iştirak ederek güzel yüzüyle, güzel sesiyle dinleyenleri mesttetti. Bu çocuktan da Hak razı olsun! Hakikaten hayır seven bir gençtir. Ya Vasfi Rıza! Dilim dilim oldu, yapmadığı kalmadı, ortalığa şetaret serpti.

Bedia Hanım kızımız, Vahit Efendi oğlumuz; birer şaheser idiler.

Galip Bey de müsamerede güzel bir rol almıştı ve tek başına Açık Hava Tiyatrosunu doldurdu.

O gecenin bir dedikodusunu yapayım bari: Bayan Halide kuliste hararet ve heyecanla arkadaşlarına soruyordu: "O herif kim o herif! Halkı ayaklandırdı, ayağa kaldırdı?" diye! Tesadüfen ben de orada idim. Hemen kolundan tuttum: "O herif benim ve halkı; ölmüş sanatkârlarla Neyyire Hanım için ayağa kaldırdım!" dedim. Ya.. öyle mi?? Kalabalığın hepsi gülüştüler, kendisi de dahil olduğu halde!

S. M. S.

Partiler Seçimlere Giriyor

Eh artık, C.H.P. ne kadar sevinse yeridir. Seçime tek başına girmiyor: Kuruluş tarihleri Demokrat Parti kadar eski olan "İşçi ve Çiftçi" partisiyle "Sosyal Demokrat" lar da ara seçimlerde temsilci bulunduracak.

İşin garipliği şurada: "İşçi ve Çiftçi" partisinin yalnız Eminönünde, "Sosyal Demokrat" ların da Fatihte teşkilâtı varmış!

Köyler dururken Eminönünde bir tekçik teşkilât kurabilen "Çiftçi" partisi doğrusu enfes.

Ya Sosyal Demokratların yalnız Fatihe demir atmasına ne buyurulur?

Ama, C.H.P., Demokrat ve Millet particilerinin ragmına seçime tek başına girmiyor ya! Öğünebilir ve herkese de tam bir seçim yaptığı hakkında itimat telkin edebilir.

Var olsun partiler! Hiç olmazsa demokrasinin adı kurtuldu!

Kolayı Varken

— Adaya gezmeğe gittiğim günler hep hastalanıyorum.
— Peki öyleyse neden bir gün evvel gitmiyorsun?

Bugünden, Dünden

Sevip de Dostunu Alma Boşanıpta Kocana Varma!

Şimdi bu söze inanan, kulak asan yok. Eskilerden duyanlar (Ne saçma lâf) diye dudak büküyor, kahkahalarla katılıyor.

35 yıl evvel, bir arkadaşımın başına geleni anlatacağım:

Delikanlı Kadıköylüydü. Kuşdilinden, Dere boyundan, Fikir tepesinden eksik olmaz; gayet şık, iki dirhem bir çekirdek dolaşır, küçük hanımlarla flört yapardı.

Bir akşam Modada lâmelif çevirirken, o ane kadar hiç görmediği bir kıza rastlıyor. Tam bayıldığı tip: Sarışın, gözleri lâcivert, hali tavrı da son derece kibar..

Artık her akşam Moda çayırında gülümseme, hafifçe selâmlaşma filân derken yanına sokuluyor:

— Bir yere çekilip biraz konuşsak!..

Kız da Alman şivesiyle:

— Olmaz, (unmöglih)!.. görürler.

— Fikir tepesine gidelim, tenhadır...

— (Nayn)!.. Böyle bayağı yerlere gitmem..

Delikanlının ricaları, ısrarları üzerine, ertesi sabah Şifa'da Fuat Süreyya hastahanesinin yanındaki çamın altına geleceğini vaadediyor. Sözünde durup öğleden iki saat önce oraya geliyor.

Babası bilmem hangi paşanın oğluymuş; Avrupada şehbenderliklerde gezermiş; annesiyle oturuyormuş; Haydarpaşadaki Alman mektebinden çıkmış ve ağzında hep Almanca kelimeler...

Bizim arkadaşın o dilden çaktığı yok. Küçük düşmemek için Fransızca bildiğinden tutturarak, bazı romanları sayıp dökerken, küçük hanımda hemen atılma; Almancaya tercümelerini okuduğundan, Fransız romancılarının ekserisini tanıdığını söyleyip Daudet, Maupasan, Burget diye isimler saymaya...

Nihayet evlendiler. Karısının bildiği dili bilmemek feci şey. Meselâ onun (Şprehmaşine), (Kraftvagen), (Kino) diyip durmasına nasıl alıklaşmasın kocacığı? Bunların gramofon, otomoil, sinema demek olduğunu ne bilsin?

Nikâhta keramet vardır ya, yıldız barışıklığı yerinde; birbirlerine muhabbetleri çılgınca. O yaz Büyükadaya gittiler. Çam altlarında, deniz kenarlarında dizdize, elele, âşık mâşuk gibi yaşadılar.

★

Nazara geliş bu kadar olur. Senesi geçmeden, gencin kıskançlığı, tazenin de cicimliği arttırışından ayrılmışlardı. Kadın çabucak bir doktora vardı; erkek de burada durmayıp taşraya gitti.

Yıllardan sonra İstanbula döndü. Ahpabı hatunlar teşvikteler:

— Doktor öldü ayol, yine alsana tazeciği! Cahilliğe kapıldınız; ikinize de us pahası olmuştur, aranızı bulalım!..

Eski sevgisi kabarıveren adamcağız, boyun eğiyor. Nikâh tazeleniyor.

Hanımda ne değişiklik yarabbi! Giyim kuşam umurunda değil; elbiseleri bombol, biçimsiz; çarşafları, yeldirmeleri modası geçmiş tarzda; dilinde Almanca kelime-i vahide yok... Kocası,

— Ne oldu sana? Derlen toplan! dedi mi derhal cevapta:

— Hepsi bir varmış, bir yokmuş. Doktor merhum oldu olalı aklımı fikrimi toplayabildiğim var mı?

Azıcık piyano çalmasını teklif edince yine aynı terane:

— Doktor öldü öleli acaba piyanoya el sürdüm mü?

Faraza ayali geçmişlerden açıp,

— Hani Adada, Yorgoli'de şeytan minareleriyle, öpücüğüne tek mi çift mi oynardık!

Derken berikinde düşünce:

— Hatırıma gelmiyor. Rahmetli doktor bu gibi şeyleri hiç sevmezdi.

— Bir gün Paylambelos'da kocayemişi topluyorduk. Çalıların arasından sıska bir kedi yavrusu çıkınca az kalsın bayılacaktın. Kediden çok korkardın.

— Şimdi kedi değil, karşımda kaplan görsem bana vız. Doktordan sonra canımın kıymeti mi kaldı...

Artık doktordan illâllah!..

O akşam yemeği yer yemez yeni gelinde gevşeklik, ağırlık; çene kilitli, esne bire esne... Beyninden vurulmuşa dönen yeni güvey, yatağa girecekleri sıra, sofaya fırlayor. Masanın üzerine boş kâğıdını bırakıp evden kaçıyor. Sağ selâmet yakayı kurtardığına şükreder, durudu.

Sermed Muhtar ALUS

Çıplaklar kampında

Erkek — Oturmuş, muhakkak kış tuvaletlerinden, kürklerden bahsediyorsunuzdur!

Takacılar Bekliyoruz

Başbakan Hasan Saka, bu günden tedbirini alsın ve hemşehrilerine haber salsın da İstanbula vafir miktarda taka gelsin. Yoksa yakında halimiz duman olacak.

Haber verildiğine göre, Galata köprüsü tehlikedeymiş ve çökmek ihtimali varmış.

Bari buğday ihracında olduğu gibi sonradan sıkıntı çekeceğimize takalar burada hazır bulunur, köprü çöker çökmez onlarla karşıya geçeriz.

Tatlı tatlı sohbetler ederek!

Bir Profesörün Hırsız Karısı

"Son Posta" gazetesinde okuduk:

"Londradan bildirildiğine göre, İstanbul Üniversitesinin İngilterede bulunan bir profesörünün eşi, Londrada oyuncak ve çocuk eşyası satan bir mağazadan eşya ile oyuncak çalarken yakalanmıştır. Mahkemeye verilen kadın 15 İngiliz lirası cezaya çarptırılmıştır. Kadının çocuğu olmadığı için ruhi bir hastalığa yakalandığı, hırsızlığın da bundan ileri geldiği anlaşılmıştır."

Bir bu eksikti. Acaba, memleket dışına seyahate çıkacakları, pasaport vermeden evvel bir de doktor muayenesine mi tâbi tutsak? Ne dersiniz?

Minelbab İlelmihrab

Yazan: Refik Halid KARAY

— Tefrika No. 39 —

Ali Kemalin vesveseleri — Ferit Beyi Kadınları Çalıştırma Cemiyetine nasıl reis yaptırdım — Ali Kemal Bey Parise konferansa gitmek arzusundaydı — Ali Kemale kabinede yapılan hücumlar ve istifası — Az daha Ali Kemale halef oluyordum — Mustafa Kemal Paşanın azli — Ferit Beyin mensup olduğu kabine aleyhindeki beyanatı — Mustafa Kemal Paşa gayet heklı hareket ediyordu.

O sabah beraberdik, bana - sonradan aleyhinde dünyanın en tuhaf, hoş yazılarını yazıp elkabını ihtira ettiği bu zat için - birçok methiyelerde bulundu:

— Mirim, dedi, genç adam, zeki adam... İrfanı, tahsili var, Avrupa görmüş... Biraz da böylelerini aramıza sokalım, Sadrazam da kendisinden çok memnun kaldı!

Bu muhabbet pek kısa sürdü, sebebini ve tafsilâtını faslı mahsusunda anlatacağım, çok garip bir politika oyunudur. Yukarıda Ali Kemal Beyin para işlerinden ne kadar müctenip olduğunu söylemiştim; bu hususta herkese fazla emniyetsizlik gösterirdi; hattâ bana bile arkadaşlarımdan bazılarının ibramiyle, nüfuzuma güvenerek sırf taarruzdan kurtarmak için kabul ettiğim kadınları çalıştırma cemiyeti riyasetinden çekilmemi tavsiye etmişti.

●

Zannediyordu ki orası kazançlı bir yerdir, kazançlı da olsa düşünmüyordu ki ben iş adamı değilim...

— Uğraşma böyle söz getiren işlerle...

Demiş, fakat cevaben kendisine bakışımdan bir menfaat için uğraşmadığımı derhal anlıyarak açıkça bu fuzuli tavsiyesinden dolayı itizar etmişti.

Dahiliye nazırı bana "Uğraşma böyle söz getiren işlerle!" tavsiyesinde bulunurken tuhaftır ki Nafia nazırı Ferid Bey benden (Kadınları Çalıştırma Cemiyeti) ne kendisinin idhalini talep etmişti. "Yapacak çok şeyler var!" diyordu. Bence yoktu. Lâkin muhatabım Bilecikte kuru bağlardan yaş üzüm çıkaracak bir maharete malik çok dirayetli, faal bir zat olduğundan anladım ki cemiyete hayat verebilecek. Derhal heyet-i idareye soktum ve kendim istifa edip riyasete onu intihap ettirdim. Bu suretle pürüzlü bir işi ehline bırakarak, üstümden atmış oluyordum.

Ali Kemal Beyi bir cihetten de cidden arzukeş gördüm: Ferid Paşa ile Fransa, Parise gitmek hususunda... Bu mukarrerdi. Lâkin sonra, birdenbire, Sadrazam işin olamıyacağını söyledi: Güya hükûmeti İstanbulda onsuz bırakamazdı. Ali Kemal Bey hakikati anlamamış değildi: Evvelâ Meclis-i Vükelâya memur ekseri nazırlar, saniyen Nafia nazırı, bütün kudretleriyle mabeynde ve Sadrazam nezdinde çalışıp çabalamışlar, padişahı da ikna ederek onu konferansa gitmekten men'e muvaffak olmuşlardı.

●

Ferid Paşanın azimetinden sonra haftalarca Dahiliye nazırı Meclis-i Vükelâda hücumlara maruz kaldı; bu, âdeta bir mücadele halini almıştı; iki taraf da yılmayordu, usanmıyordu. Nihayet Sadaret kaymakamı Mustafa Sabri Efendi başka bir çıkar yol bulamadı, Ali Kemal Beyden ayrılmak şıkkını iltizam etti. O zaman nazırın mukavemeti birden kırıldı, istifasını veriverdi.

Bu vakayı bir fasıl teşkil edecek kadar uzun ve ehemmiyetli olduğundan ayrıca yazacağım; şurasını, garabetine binaen şimdiden söyliyeyim: Az daha (Sabah) daki gibi kendisine nezarette de bir halef oluyordum...

Allah o zaman beni bundan kurtardığı gibi, sonra da, İzmitteki haleflikten seleflikten de muhafaza buyurdu!

●

Telgraf umuruna ait bir tamimin ucu nereye kadar dayandı?

23 Haziran 1335 tarihi, memleketin tarih-i umumiyesince hatırada kalacak ehemmiyettedir. Zira o gün Dahiliye nazırı Ali Kemal Bey beni nezdine davetle şunu tebliğ eylemişti:

— Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşanın dün akşam Meclis-i Vükelâda posta umuruna müdahalesinden dolayı azline karar verildi. Artık mazuldür; merakize bildiriniz, bizi haberdar etsinler ve muamelâtın müteessir olmamasına itina göstersinler!

Aldığım bu emri harfiyen aynı tarihte baş müdüriyetlere tamim ettim. Nazır idarenin nüfuzunu bu hareketiyle temin etmiş oluyordu; galiba aynı meelde vilâyata da tebligatta bulundu.

Bu harekete Sivas baş müdürü Lütfi imzasiyle gelen bir telgrafname sebep olmuştu; o tekrar müracaata kadar tenezzül göstermişti. Adamın iş'arına göre Mustafa Kemal Paşa vilâyetlere gönderdiği bir tamimde demiş ki: "Büyük mitingler aktediniz, protesto ediniz ve telgrafhaneleri işgal eyleyiniz!"

Ben arttık tıpkı nazır gibi, bütün nazırlar gibi, işi olmuş bitmiş addediyordum. Öyla ya, mademki azledildi, Müfettiş Paşa "Febiha!" diyecek, dinleyip İstanbula gelecek! Fakat aradan bir gün, beş gün, on gün geçti, halk azil iradesini gazetelerde okuyamadı; zira azil keyfiyeti tahakkuk etmemiş, Harbiye nazırı bu kararı Babıâliye göndermemişti.

Mes'ul nazırı imzasını atmadıkça re'sen Sadrazamın, hassaten kaymakamının kendiliğinden böyle bir karar ittihaz ve tatbik etmesine bittabi imkân yoktu. Mecliste neler oluyordu? Bu ne haldi? Bilirmiyim ben?

Ali Kemal Bey ateş püskürе püsküre her gün Meclis-i Vükelâ salonuna giriyor, kıpkırmızı çıkıp söylene söylene evine dönüyordu.

●

Damad Ferit Paşanın ise Pariste istiskal görmesi ihtimali de artmıştı; davet fırsatını kaybedip meyusen döneceğine ben kaildim. Bu esnada Nafia nazırı Ferit Beyin, galiba (Vakit) gazetesinde, mensup olduğu kabinenin siyaseti aleyhine beyanatı intişar etmişti. Sabri Efendinin eli kolu bağlıydı; Damat Paşa giderken katiyen istifaya meydan vermemesini tavsiye ve rica etmişti. Bir defa, kaymakamın istifası kabinenin istifasını icabeder miydi? Bu münazi-ün-fih bir mesele idi. Sonra, sadrazam sulh konferansında çabalarken İstanbulda bir tebeddül-ü vükelâ haberi fena tesir yapmaz mıydı?

Diyelim ki Harbiye nazırı bu azil iradesini bir türlü imzalamıyor, ona hangi kuvvetle imzalattırılacaktı? İstifa etmiyen bir nazır istifa edemiyen bir sadaret kaymakamı yanında kuvvetli idi. Saniyen kabine de her kabineye benzemiyordu ki... Birbirine zıt şahsiyetlerle dolu, Babil kulesi gibi içinde kimse kimsenin dediğini anlamadan, kaynayıp duruyordu. Padişah ise henüz kararsızdı; sağı, solu gözetliyor, dedikoduları dinleyip halin tavazzuhuna intizar ediyordu. Hülâsa tezebzüp, gayesini bulmuştu.

●

Mustafa Kemal Paşa hakikaten mevkiini terkedemez, Anadoluyu bu âciz kabinenin elinde bırakamazdı. Değil o, ben bile, yerinde olsa idim, ağzımı açar, gözümü yumar, söylenmedik lâkırdı bırakmaz ve merkezden gelecek emirlere kulak asmazdım. Paşa filiyatta daha ileri vardı: Erzurum posta ve telgraf baş müdürünü, İstanbuldan gelen (tamim) lere itaat ettiklerinden dolayı hapis ve tevkif etti.

Mesele had, müşkül, müz'iç, müzebzep bir devreye girmişti.

Nihayet, bir gün - galiba 28 Temmuzdu - ikindi üzeri telefon çaldı, santraldan "Sadaret kaymakamı görüşecek!" dediler, dinledim, Sabri Efendi hemen Sadaret dairesine gelmekliğimi rica ediyordu. Gittim. Makam odasına aldılar, içeride meclis hal-i in'ikatta idi, fakat Dahiliye nazırıyle Sadrazam kaymakamı karşı karşıya bu odada beni bekliyorlardı.

●

Yine ne olmuştu? Heyecanlı yine ne haber 'alacaktım? Onu anlatmadan evvel, burada, kısa bir istitrad açmak lâzım: Mahrem görünen bu siyasi safhaları ifşa doğru mudur? Bir devletin, zail bir hükûmetin idare-i hususiyesine müteallik olmak itibariyle ben bunlarda bir mahzur görmüyordum. Bilâkis fayda tasavvur ediyorum. Bu günkü politikacılara, benzememek için, ibret, yarınkilere, tekerrüre meydan vermemek için, ders teşkil eder.

Tekrar söyliyeceğim, asıl ders budur: Çekilmenin zamanını bilmek. Bir [illegible]l-ü devlet, yerinde kalmak için bahaneler icadına çalışmamalıdır; tabii bir duruş vardır, öyle duramadın mı siyaset derhal yerini bir başkasına terki icabettirir.

(Devamı var)

Hayat pahalılığının sebebi

— Bence gıda maddelerinin pahalılığına nakil ücretlerinin yüksekliği sebep oluyor. Acaba nakil vasıtalarının pahalılığına sebeb ne?
— Gıda maddelerinin pahalılığı!

KİRPİNİN DEDİKLERİ

SUDAN'DA MIYIZ, KUTUPLARDA MI ?

Gazetemiz memur ve emeklinin daha iyi, hattâ en iyi şartlarla yaşamasını ister. Bilhassa küçük ve orta sınıf memurun şu pahalılığa karşı muhakkak surette terfihi taraftarıdır. Dürüst bir memurun neler çektiğini ve ne yapsa iki yakasını bir araya getiremediğini o memurun kendisi imişiz gibi biliriz.

Böyle olmakla beraber hükûmetin çalışma saatleri üzerinde ikide bir oynamasına, değişiklikler yapmasına aleyhtarız.

Sıcaklar başladı diye bir şeyler yapıldı. Yapılan meselâ İstanbulda, şehrin dağınıklığı yüzünden harfi harfine tatbik edilemedi.

Sabahleyin işe başlama saati olan sekizde beş değil, on beş hiç değil, bir tek memur işinin başına geldi, kalem kapısından içeriye girebildi mi dersiniz?

Zannetmiyoruz. Mesai yine dokuzdan önce başlamadı; başlıyamazdı. Malûm ya, yaz geceleri serinlikten, mehtaptan ve sair hoş sebeplerden dolayı yatılamaz. Herkes ayaktadır; yatsanız da uyuyamazsınız. Ayrıca yaz saati ile erken kalkmak da epeyce güçtür. Memurlardan bir kısmının sayfiyelerde yani uzak yerlerde bulunduğunu da hesaba katmak lâzım.

Binaenaleyh iş başına tabiatiyle sekizde gelinemezdi. Saat ikiye kadar aç kalmak da yarı oruç gibi birşeydi. İkide kalemden çık, üç, üç buçuğa doğru eve dön... Yedi buçuk saat açlık. İdman ister, doğrusu !

Hülâsa hükûmet kararı memurları da, mesalih erbabını da tedirgin etti; işler ise muhakkak aksadı.

Şimdi de kış için yeni kararlar alınması düşünülüyormuş. Aman düşünmesinler ! Yeni düşünülenler hayırlı netice vermiyor. Yeni ne düşündük ise, 7 Eylûl kararları da dahil daima aksi netice verdi.

Elektrik ve kaloriferden tasarruf maksadiyle önümüzdeki kış mevsimi işe erken başlanacak, saat üçte son verilecekmiş.

Belki ışık ve yakacak bakımından bir miktar tasarruf mümkün olur. Lâkin muamelât gevşer. Hele zemheride saat sekize doğru iş başında bulunmak yazdan da zor, hattâ imkânsızdır.

Fakat daha mühimi şudur : Bir amele ve işçi yaz olsun, kış olsun, sıcak veya soğuk, mevsim ne şiddet gösterirse göstersin en aşağı 8 saat çalışıyor da işi daha hafif olan memur neden 5 saatlik mesai mukabili maaş ve ücretini tam alıyor?

Kanunî noktadan da Bakanlar Heyetinin bu kabil kararlar ittihazına selâhiyeti olmasa gerektir. Zira daha az hizmet mukabili bir memura aynı maaşı vermek ancak Millet Meclisinin kabul edeceği bir kanunla mümkün olabilir.

Yazı, kışı, sıcak iklimli memleketleri bütün teferruatiyle, hususiyetleriyle itibara alarak hükûmet Meclise bir kanun projesi sevkedebilir.

Lâkin böyle "havalar fazla ısındı! Işıktan tasarruf lâzım!" gibi vesilelerle ikide bir, mesai saatleriyle oynamaktan vazgeçse, mevcut karışıklığa daima yenilerini zamdan çekinse daha iyi olur. Memura itiyadını kaybettirme randımanı azaltmağa sebebiyet verdiği gibi ipe un serme alışkanlığını da intaç eder.

Sıcaklar pek şiddetli dediğimiz şu yaz mevsiminde hamdolsun sıcaktan kimse ölmedi. Serin, lâtif İstanbulu ve bütün yurdu Sudan yapıp çıktık. İnsaf !

Kışın da Kutublar ülkesi sayacağız, galiba...

KİRPİ

— **Herif, herif, bütün dünya devletleri kalkındı sen yerinden kımıldayamadın !**

Bir dokun...

Papağanlar Susacak mı ?

1949 yılı bütçesinde yapılması düşünülen tasarruf dedikoduları binbir gece masalları gibi uzayıp gidiyor. Sağdan tasarruf, soldan tasarruf... Fakat mütemadiyen genişliyen bütçe deliğini o minimini tasarruf yamacıklariyle kapatmak ne mümkün !

Gündelik gazetelere Ankaradan verilen bir habere nazaran, Bakanlar Kurulu tarafından tesbit edilen esaslar meyanında, memur ve müstahdem kadrolarında yapılacak tasarruftan gayrı, resmi dairelerde telefon, yolluklar ve otomobil masraflarından da tasarrufa ehemmiyet verilecekmiş.

Niyet iyi ama, hakkiyle tatbik edilirse bu tasarruf biarz sıkıcı olacak.

Kapıcıya; "Ben meşgulüm. İçeriye kimse girmesin!" emrini verdikten sonra maroken koltuğa gömülüp uzun uzun telefon sohbetleri yapmadan dairede vakit geçirmek zor, sıkıntılı bir iş. Malûm ya telefon, o lüks büroların şakrak papağanıdır. Bir işaretle şakır şakır konuşmağa başladığı gibi, sessizlik içinde efendisinin biraz sıkılır gibi olduğunu görünce kendiliğinden kanat çırpıp çıngırak çalarak dağlar, deryalar aşırı yerlerden lâf getirir, sohbet koyulaştırır. Hem bir tane de değil, lüks masaların kristal kaplamaları üzerinde üçü dördü yanyana sıralanır; kimisi zülfüyardan, kimisi uzak diyardan dem vurarak gönül eğlendirirler.

Yeni tasarruf tasarısı lüks büroların bu şakrak papağanlarına maydanoz yutturacak desenize !

Yolluklar meselesi de çok mühim. Harcirahlar, yevmiyeler kesilince evliyay-ı umurumuza atalet, kasvet çökecek. Bay Umum müdürlerin muhtelif vilâyet şubelerinde tetkikat, bakanlıkla temas seyahatleri; Bay Bakanlarımızın yurd içinde inceleme gezintileri seyrekleşecek bir; "Adaam sende!" cilik başlıyacak. Tahammül edilir şey değil, doğrusu.

Ya otomobil tasarrufu! Demek ki bundan sonra, lâstiği aşınınca makam otomobilleri değiştirilip yenisi, daha lüksü getirtilmiyecek. İşte bu pek üzücü bir karar. 1949 yılında dairenin önünde 1948 modeli otomobil nasıl durabilir, o dairenen başındaki Sayın Bay kâpıdan çıkıp da demode otomobile nasıl binebilir?

Yazık vallahi! O manzarayı gözümün önüne getirdikçe içim sızlıyor, kendi kendime; "Olamaz, diyorum. Otomobilli makam sahiplerine karşı bu kadar kıyasıya hareket etmezler. Herhalde bu dedikodu bir lâtifeden ibarettir." öyle ya, üç buçuk kuruş maaşlı bir kaç memuru kapı dışarı etmek gibi kolay iş dururken koskoca otomobillere el uzatmak reva mıdır?

Yine gazetenin bildirdiğine göre, iktisadi bakımdan verimli olmıyan büyük masraflardan da kısılacak ve bu para iktisadî bakımdan verimli olabilecek sahalara harcanacakmış.

İşte bu da tasarruf işinin bu defa ciddiyetle ele alındığına açık bir delildir. Demek oluyor ki iktisadi bakımdan verimli olmıyan büyük masraflardan ancak bir kısmı verimli sahalara nakledilecek, gerisi yine eski yerinde kalacak.

Hakikaten bu sene tasarruf mevzuu üzerinde çok düşünülmüş, ince hesaplar yapılarak isabetli kararlar alınmış !

İnşallah gelecek sene bütçesi hazırlanırken yine tasarruf gayretleri baş gösterecek tabii. O zaman da iktisadî bakımdan verimli olmıyan sahalardaki büyük masraflardan bir kısmı daha kesilir ve bu suretle bütçede yeni bir tasarruf yapılmış olur.

Aman, verimsiz sahadaki paralar azar azar kesilsin, her sene bütçe tasarrufu için elimizin altında bir kaynak bulunsun !

Cemal Refik

— "Söz gümüşse, sükût altındır" atalar s
acaba ?

— **Yerli, yersiz durmadan beyanatta bul**
olacak herhalde !

Nakil Vasıtası

Anadolu Ajansı Anadoluda nakil
dirmeğe başladı. Meselâ geçenlerde A
bil faciasını haber vermişti; şimdi de
dağa çarpmasiyle bir kişinin ölümü,
ması suretinde neticelenen kamyon ka

İş çıktı Ajansa... O kazalar heme
bazan günde üçer, dörder vuku bul
idaresi buna belli bir saat tayin etse,
kit ve zamanını yazsa da facia mera
meğe alıştırsa !

Makine mühendisi yerine değirm
tiği seyrüsefer ruhsatiyesiyle işleyen
dan kaza ve belâdan başka ne bekler
acemi, yol bozuk... Otomobiller, kam
şallah yine de az zayiata uğrayorlar.

Başka milletlerde olsa yüzde dok
ne gelirdi. Biz, başkalarının çoktan
neleri vızır vızır kullanmakta bire bi
Denizde de! Bereket tayyareleri t
Henüz o kadarına gitmedik !

...ükût altındır" atalar sözü kimler için söylenmiş

...rmadan beyanatta bulunan bazı vekillerimiz için

...rak isabetli

...ene bütçesi ...arruf gayret... ...bii. O zaman ... verimli ol... ...yük masraf... ...kesilir ve bu ... bir tasarruf

...hadaki para... ...n, her sene ... elimizin al... ...ınsun !

...emal Refik

BUGÜN

İPEK

sinemasında

SEVİMLİ HAYDUT

baş rollerde

TYRONE POWER
HENRİ FONDA

TÜRKÇE SÖZLÜ

...l Vasıtası Kazaları

...jansı Anadoluda nakil vasıtaları kazalarını bil... ... Meselâ geçenlerde Adana civarındaki otomo... ...ber vermişti; şimdi de İskenderunda devrilip ...le bir kişinin ölümü, ikincisinin ağır yaralan... ...neticelenen kamyon kazasını bildiriyor.

...ansa... O kazalar hemen hemen her gün, hattâ ...çer, dörder vuku bulduğuna göre bari Ajans ...lli bir saat tayin etse, radyo programlarına va... ...ı yazsa da facia meraklılarını intizamla dinle...

...hendisi yerine değirmenci ustasının tasdik et... ...ruhsatiyesiyle işleyen motörlü nakil vasıtaların... ...lâdan başka ne beklenir? Makine hurda, şoför ...ık... Otomobiller, kamyonlar, kaptıkaçtılar ma... ... az zayiata uğrayorlar.

...etlerde olsa yüzde doksanı yollarda enkaz hali... ..., başkalarının çoktan çürüğe çıkaracağı maki... ...ır kullanmakta bire birizdir. Yalnız karada mı? ... Bereket tayyareleri tecrübeye kalkışmıyoruz. ...na gitmedik !

DÜNYA BUYA...

Acaip Levhalar

Bir takım mânasız, yersiz, münasebetsiz öğünmeler var ki, boğulacak gibi oluyorum, kan beynime çıkıyor, bağırmak istiyorum :

— Efendi, efendiler ! Bu lütfu kimin kesesinden yapıyor da, sonra buraya böyle cicili bicili levha asıyorsunuz?

"Bu baraj; filân, parti genel sekreteri; falan, başbakan; feşmekân da, Nafia vekili iken şu senesinde inşa edilmiştir."

Âlâ, çok güzel, çok iyi. Böyle bir baraj, hakikaten yurdun bir köşesine lâzımdı, elzemdi. Bundan evvel neden yapılmamıştır, niçin yapmamışlardır, bu ihtiyaca pas geçilmesinin sebebi nedir? Bilinmez. Zaten, bu memlekette bilinen o kadar az şey var ki... Yalnız bu levhayı sen, siz, zatı vâlâları hangi hak ve selâhiyetle buraya tâlik ettiniz? Bunu soruyor ve öğrenmek istiyorum.

"Peder Beyden kalan mirası çarçur etmekten, dalkavuklarla, zibidilerle, aşağılık karılarla yemektense bu hayrı işleyelim.." diyemi düşündünüz de, milyonlarınızı bu işe döktünüz ve haklı olarak da :

— Benden sonra geleceklere armağanım olsun !

Dediniz, isminizi demir veya yaldızlı harflerle buraya yazdırdınız? Yooo... Ne münasebet? Millet:

— Bu adam benim işlerimi görecek ehliyette...

Dedi, size rey verdi, kendine vekil yaptı. Toplandığınız meclis :

— Bu arkadaşın, falan meselede ihtisası vardır..

Dedi, sizi bakan veya başbakan mevkiine getirdi. Zatı âliniz de, millet tarafından, sadece kendi işleri görülmek için vergi ünvanı altında hazineye yatırılan paralardan bir kısmını aldınız ve bu barajı yaptınız... Neden buraya isminiz, isimleriniz yazılıyor?

Eskiden yaptırılan çeşmelere, köprülere, imaretlere dedelerimiz isimlerini korlardı ama, inşaat masraflarını kendi ceplerinden, alın teriyle kazandıkları paralardan öderler, ondan sonra caka yapmağa kalkarlardı.

Haydi, bukadar büyük masrafları sizden beklemiyelim.. İçinizden biri, çıksa da :

— Sadece bir yıl için, maaş veya tahsisat ünvanı altında metelik almadan millet işlerinde bedava çalışacağım..

Dese ya !..

"Bu çarşı, şu zat, işbu şehirde vali iken tamir edilmiştir."

Yooo !.. Okadar uzun boylu değil..

Saltanat devrinde olduğu gibi zatı şahaneye yaraşan ve milletten alınan paraların bir kısmını, yine millete : "İhsan" ünvanı altında iade eden zihniyete tahammülümüz yok.

Ertuğrul Şevket

Taş Kalbiilik

Gayet insafsız, merhametsiz, katı yürekli bir adam hastalanır. Biri, akrabasına sorar :

— Neymiş hastalığı?
— Mesanesinde taş varmış.
— Öyle ise mesanesine kalbi düşmüştür !

İnandığımızı Sanmasın !

Memleketimize iltica eden Bulgar Cumhur Başkanı Muavininin oğlu uçakla Amerikaya giderken demiş ki :

"— Biz Demokrat Bulgarlar, Türkiye ile sadece dost olmak istiyoruz. Kardeş dediklerimizin başımıza nasıl belâ kesildiklerini gördük."

Tatlı sözler dorusu... Fakat Türkler, Krallık veya Kızıl, Çiftçi veya Demokrat, İstanbuliski veya Dimitrof, hangi idare şekli, hangi parti, hangi şahsiyet iktidarda bulunursa bulunsun hiçbir Bulgar hükûmetinin bize dost olamadığını öğrenmişler, bu gidiş ve bu zihniyetle de olamıyacaklarını mükemmelen anlamışlardır.

Neykof zade bir gün Amerika dönüşü belki Demokratik bir Bulgar rejiminin başına geçer. Şu kof kavliyle yarınki fi'li arasında yalancı çıkarsa şaşmayız. O, canını kurtardı. Bir eksik, bir fazla... Yeni dost kazandığımıza gerçekten inandığımızı sanmasın, herhalde !

Sevinçle bugün tatlı konuşuyor; yarın zehir saçmıyacağını kim temin eder?

BÂTIL İTİKATLAR

KAPI EŞİĞİ YATAK VE YASTIK

Kapı eşiğine oturulmazdı... İftiraya uğramak korkusiyle ! Vaktiyle gece oldu mu aynaya da bakılmazdı. Sebebini bilmiyorum ; fakat çocukluğumda bazı evlerde güneş battıktan sonra aynaların tüllerle örtüldüğünü görmüştüm !.

Henüz kucakta bulunan veya yürüdüğü halde bir yerde uyuyup da başka tarafa götürülen çocuk kapıdan sokulduğu veya çıkarıldığı sırada dikkat etmeli : İlk önce başı değil, ayakları kapıyı geçmeli. Neden? Ölünün baş tarafından nakli âdet olduğundan buna benzetmemek için...

Yatak hakkında da aynı benzeyişten dolayı değişmez kaide şudur : Yatak, yorgansız olsa bile yastıkla durabilir; fakat yastık yoksa, yorgan örtülemez... Biri ölünce başından yastık çekilip yorgan kapatıldığından nâşi...

TUHAFLIK

Gazetelerin bildirdiğine göre, Sağlık Bakanlığı başı boş köpeklerin imhasını istiyormuş.

Ne güzel, ne mükemmel şey..

Sağlık Bakanlığının isteği yerinde. Yalnız anlamadığımız bir nokta var; madem ki istiyor da, neden toplanmıyor?

— Aman köpekçiklerimize dokunma !..

Diye elini tutan mı var? Bir garip olduk ki, sormayın !

Erkek — Sana olan aşkımı isbat etmek için dünyanın öbür ucuna mı gitmeliyim?
Kadın — Bilâkis yanıma gelmelisin!

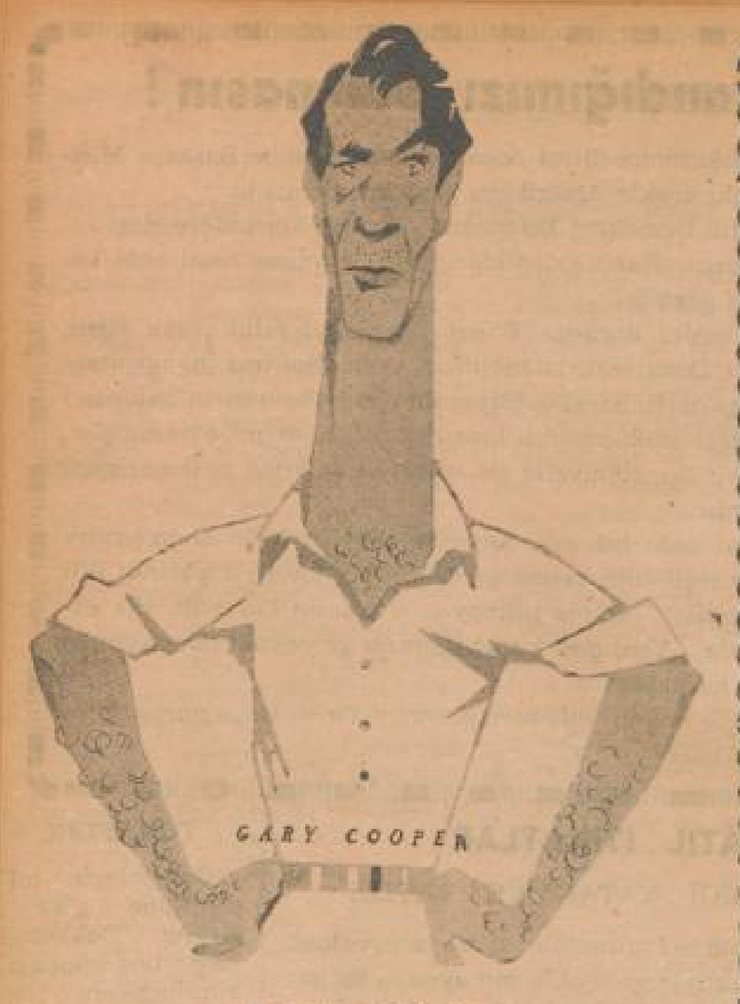

Artistler serisinden

GÜZEL BULUŞLAR

Politikacı nutukları üstlerine reçel sürülmüş ekmeklere benzerler ama reçelin altında ekmek yoktur.

Alphonse Kaar

Pére-Lachaise mezarlığında bir taşın üstünde okunmuştur: "Göz yaşlarım onu diriltemez; ağlamamın sebebi de budur."

Meşhur Renan, mevki ve koltuk düşkünü haris bir politikacının muhteşem mezarı için şu kitabeyi muvafık bulmuştur:

"Müteveffanın dünyada talep etmediği tek büyük mevki ancak burasıydı."

KÂRLI İŞ

Iskoçyada seyahat eden bir Amerikalı, Colley cinsi güzel bir köpek görür, sahibini bulur, satın almak istediğini söyler.

— Köpeğim satılık değildir.

— Beş yüz dolar verirsem?

— Hayır bin de verseniz olmaz.

O sırada başka biri gelir köpeğe talip olur, Amerikalının verdiği paranın yarısından aşağı bir fiata köpeği satın alıp götürür.

Amerikalı bu işe şaşar, köylüye sorar:

— Hani köpek satılık değildi?

— Size satamazdım, bir İngilize satınca, iki üç gün sonra köpek yine buraya döner, halbuki hiç bir zaman Atlantiği yüzerek geçemez!

ÜÇ TARİHÎ FIKRA

İdeal Hapishane

Vaktiyle Bastille kalesine hapsedilenler - şayialar hilâfına - orada pek iyi yer içer, gayet güzel ve rahat vakit geçirirlermiş. Bir gün saray erkânından biri Dahiliye nazırına kralın Bastille'i ziyaret etmek istediğini söyler. Nazır der ki:

— Aman, kralı fikrinden vazgeçirmeğe bak, zira bir kere görürse bundan sonra oraya kimseyi göndermez!

Eğer Meşhur Olmasaydı

Zamanında Fransanın meşhur erkek ebelerinden Levret'yi, veliahtın karısını doğurtmak için saraya çağırırlar. Veliaht, doktora der ki:

— Zevcemi doğurtmak size büyük bir şöhret temin edecektir.

— Eğer şöhretim esasen büyük olmasaydı buraya çağırılmazdım.

Aradığı Baş

Fontenelle, yüz yaşına vardığı sırada, bir kadının düşen yelpazesini almak için seğirtir, yere yuvarlanır. Kadın, elinden tutup kalkmasına yardım ederken Fontenelle der ki:

— Nerede o seksen yaşında bulunduğum zamanlar!

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU

30—IX

— 3 —

Firdesin çorap hikâyesi Sabrinin içini sızlatıyor.. Kendi kendine; "Evet, diyor. Kadın süslenmek ihtiyacındadır. Madem ki Mebrurenin çorabına imrenmiş kendisine de öyle bir çorap almalıyım."

Bu düşüncesini karısına hissettirmiyor, ertesi gece elinde bir kutu ile eve geliyor.

— Firdes, bak, sana ne aldım.

Firdes Hanım kutuyu açıp naylon çorabı görünce gözleri nemlenerek kocasının boynuna atılıyor.

— Sen hakikaten mert bir erkeksin, Sabri. Ben çorap istemeden, kendiliğinden alıp getirdin öyle mi?

— Senin arzu ettiğin şeyleri yapabilmek için elimden geldiği kadar çalışmak vazifemdir. Gelecek hafta başında da başka birşey alırım inşallah.

Birkaç gün sonra Sabri gece yarısı eve döndüğü zaman, uyumayıp kendisini bekliyen karısının yüzünde bir teesür alâmeti fark ediyor, merakla soruyor:

— Ne oldun, Firdes? Bu gece yüzün gülmüyor. Rahatsız mısın yoksa?

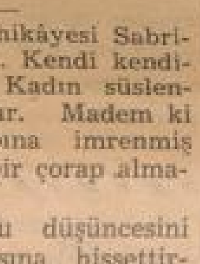

Firdes Hanım nazlı, işveli edalarla kocasını kucaklıyor.

— Hayır, hasta değilim, Sabri. Bugün biraz üzüldüm de.

— Ne var, neye üzüldün?

— Anneme gitmiştim. Orada eski ahpaplardan birine rastladım. On gün sonra bir düğüne davetli imişler. "İllâ sen de gel, beraber gidelim" diye ısrar ettiler.

— Bunda üzülecek ne var, yavrucuğum? Sen de gidersin düğüne. Şimdiden izin veriyorum ben. Düğünün nerede yapılacağını öğreniriz, o gece ben fabrikadan çıkınca uğrayıp seni alırım, eve beraber döneriz. Böyle şeyler için meraklanır mı insan?

— Öyle ama o düğüne ben gidemem ki. Zengin düğünü imiş. Tabii herkes giyinip kuşanıp da gidecek. Ben sırtıma entari giyinip öyle yere nasıl giderim.

— Peki ne yapalım? Ne istiyorsun?

— Bilmem ki. Şaşırıp kaldım vallahi. Hiç değilse iyi kötü bir tuvalet lâzım. O da en aşağı 300 liraya çıkar. Bunu biz nasıl yaparız.

Sabri derin derin düşünürken Firdes Hanım titrek bir sesle mırıldanıyor:

— Bir zengin düğünü seyretmeyi o kadar istiyorum ki...

Delikanlı çenesini kaşıyarak:

— Dur bakalım, diyor. O kadar parayı bir kalemde çıkarıp veremeyiz tabii. Bir çaresini düşünelim.

— Benim aklıma birşey geliyor, Sabri. Hani taksitle elbise diktiriyorlar ya, biz de öyle bir terzi bulsak olmaz mı?

— Olur ama ben öyle yerleri bilmem ki. Aramağa da vaktim yok.

Firdes tekrar kocasının boynuna atılıyor:

— Merak etme, şekerim. O tarafını bana bırak. Sen hem parasını verip hem de terzi arıyacak değilsin ya. Madem ki bu işe sen razı oluyorsun, ben de terzi bulurum.

Firdes Hanım yeni tuvaletini giyinip eski ahpaplarla birlikte zengin düğününe gidiyor.

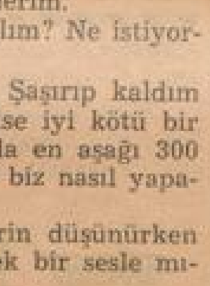

Hanımın keyfi yerinde ama bir de Sabrinin halini sormalı! Geceli gündüzlü çalışma günden güne takatini kesiyor. Bu bakımdan şikâyetçi değil, çalışmaktan yılmıyor, fakat kazandığı para yine yetişmiyor. Firdes Hanım her sokağa çıkışında yeni birşey görüp hevesleniyor ve gün geçtikçe işi azıtıyor; "Mutlaka isterim" diye kocasına dayatıyor.

SEN EVLENMEDİN Mİ?

Bir gece Sabri eve girince odadan karısının hıçkırık seslerini duyuyor, telaş içinde koşuyor. Firdes karyolanın üstüne yüzükoyun kapanmış, hıçkıra hıçkıra ağlıyor.

Ce. Re.

(Devamı var)

Kadın Hiylesi

— Artık beni zerre kadar sevmiyorsun.

— Bu da nereden çıktı?

— Tabii sevmiyorsun, buna eminim.

— Peki neden hükmettin? Bana da söylesene.

— İstesen de sevemezsin, zira, bu **kadar çirkin, eski,** den de elbiseler giyinen bir kadını hiç bir erkek sevmez de ondan.

VERASET KANUNU

Veraset kanunu değişecekmiş, bir tasarı hazırlanıyormuş.

Doğrusu ürktük: "Bari ona dokunmasalar!" dedik. Malûm a, şikâyet edilmiyen bir o kanun var. Şimdi o da kuşa dönerse, mirasa konacakların hali duman olur.

— Kömürcünün oğluyla kavga etmişsin ha? sen havaların daima sıcak gideceğini mi sanıyorsun? Çabuk ol, barış. Kış geliyor!

Emniyet Teşkilâtına Ne Oldu Böyle ?!

Ne hazin, ne garip bir tecellidir ki; Cümhuriyetin ilânından hemen bir kaç sene geçer geçmez vatandaşın kavuştuğu can ve mal emniyeti, 25 inci yılında bozulmuş bulunuyor. Hem de korkunç birşekilde...

"Kocaeli Canavarı" ünvaniyle ô havaliyi haraca kesen, Jandarma kumandanına, şuna buna tehdit mektupları gönderen, soygunlar yapan, adamlar öldüren, ırzları perişan eden Basri henüz ele geçmemişken; Zonguldağa 11 kilometre mesafede, içinde 35 yolcu bulunan bir otobüs soyuluyor.

Bundan 20 sene evvel tesis edilmiş olan emniyet teşkilâtına ne oldu böyle? Bu büyük sarsıntı nereden geliyor? İki paralık bir haydut karşısında acze düşen bu teşkilâtın demek ki islâha ihtiyacı var.

Bunun üzerinde hükûmet ısrarla durmazsa, kendi ayağının altına, kendi eliyle karpuz kabuğu koyuyor demektir!

Ehemmiyetsiz Şey

Müşteri — Hay Allah! Para çantamı unutmuşum.

Tütüncü — Kalsın, sonra verirsiniz.

— Ya şimdi yolda beni bir otomobil çiğnerse.

— Ehemmiyeti yok beyim, fazla bir para değil.

TABANCASIZ Aşklar..

Yazan : Frederic Boutet. — O. ORHON

K A Z A

— 2 —

Vakayı haber aldıkları zaman Mösyö Maristan'la Dormier'in üzerindeki tesirler şekil itibariyle ayrı olmakla beraber his bakımından aynı idi; yani şiddetli bir hoşnutsuzluk.

Şişman, müstebit, sert ve egoist olan Mösyö Maristan, karısının eve başı ve kolu sarılı olarak döndüğünü görünce kızdı, bağırmıya başladı. Uydurulmuş kaza hikâyesine de büsbütün köpürdü :

— Fevkalâde doğrusu. Claire Dornier gibi kafasız bir arkadaşın otomobiliyle gezenin sonu böyle olacağı zaten belliydi. Tabii ona hiç birşey olmamıştır, yahut bir iki çürükle atlatmıştır. Zaten o kadından hiç bir zaman hoşlanmadımdı! Kadınların otomobil kullanmasını da anlamıyorum, ya. Bütün kazalara onlar sebep oluyorlar. Buna müsaade eden ahmak kocaları da anlamıyorum ! Sen de bir tane istiyordun, hem de kendin kullanacaktın ! İşte bu imkânsız. Ve rica ederim bir daha da o deli Claire'le beraber gezme. Seni menediyorum, işittin mi? Benim için pek mi hoş oldu sanıyorsun? Gezme bahanesiyle karımı götürüyorlar, bana ne halde iade ediyorlar?! Zarar ziyan istemeğe bile hakkım olduğunu biliyor musun?..

Charlotte "İzam ediyor", diye düşündü ve zayıf bir sesle :

— Rica ederim, Edmond, bağırma. Bırak da uyuyayım; eğer uyuyabilirsem. Bitik haldeyim...

Mösyö Mariston yine hırsla :

— Doğrusu mükemmel ! dedi.

Karısını yatağında bırakarak yemek odasına geçti ve yemeğini yemeğe başladı. Çok kuvvetli olan iştahı hiç bir sebeple bozulmazdı.

Öbür tarafta, tam ayni dakikalarda Mösyö Dornier Claire'i hayrette bırakıyordu. Evlendiklerinden beri, karısına karşı daima nazik ve yumuşak hareket etmişti. İlk defa olarak, yaptıklarını muvafık bulmuyor ve kendisine açıkça söylüyordu :

— Ve bu yalana iştirâk etmeyi sen de kabul ettin? İtiraf ederim ki bu tarzı hareketinden dolayı seni tebrik etmiyorum... Hayır, hakikaten, bunu senden beklemezdim. Demek bir kadının kocasını aldatmasını tabii buluyorsun, ve ona yardım ediyorsun, üstelik de benden gizli, kocası bir öküz olan şu Charlotte için.. Peki ama, kendisi de sokak kadını ruhu taşıdığından bana kocası kadar antipatiktir...

— O! Marc, böyle söyleme! Charlotte benim okadar eski arkadaşım ki. Nasıl reddedebilirdim?

— Açıkça : "Olmaz" diyerek. Onu masum ve tabii mi addediyorsun? Senin bu cepheni tanımazdım !

— O ! Marc.

— Demek şimdi her tarafta bir direksiyonu bile idareden âciz olduğunu anlatman lâzımgelecek. İftihar edilecek şey...

İyi otomobil kullanmak gururu zedelenen Claire, yavaşça.

— Sahi, dedi. Ben ki şimdiye kadar hiç bir kaza çıkarmadım, hattâ bir çamurluğu bile bir yere çarpmadım...

— Meseleyi daha inanılacak şekle sokmak için gidip otomobili de parçalıyayım mı?

Telefon başlayınca hiddeti büsbütün arttı. Telefonda ilk defa :

— Claire nasıl?

Diye sorana, düşünmeden :

— Pek iyi, neden?

— Ya kaza...

— Hangi kaza?.. Ha evet !.. Ehemmiyetsiz.

— Mösyö Maristan öyle demiyor...

Aynı tarzda onuncu konuşmada Mösyö Dornier deliye döndü. Telgraflardan sonra, (Çabuk iyileşme temennisiyle) diye gelen kartlar isi büsbütün alevlendirdi. Öfkesi Claire'e de sirayet etmişti; hizmetçisi sahte bir alâkayla (Madamım kaza mı geçirdi? Madam çok iyi kullanırdı)..

Arkadaşları, bilhassa otomobili olmıyanlar (Nasıl oldu Claire, anlat?.. Sen daima çok soğukkanlı ustalıkla kullanırdın... Bereket yaralanmadın... Fakat zavallı Charlotte, nasıl bari, biraz iyileşti mi?)

Mösyö Dornier acı acı alay ederek :

— Maşallah kaza gittikçe dallanıp budaklanıyor. Charlotte da senin kurbanın oldu, dedi.

Claire hiddetten kızararak bağırdı :

— Mel'un mel'un nankör ! İşin doğrusunu söylememi hak etti ama. İmkânsız, fakat bir daha yüzünü bile görmiyeceğim.

— Yapacağın en iyi şey de zaten bu.

İki arkadaşın büsbütün darılması üzerine, Mösyö Maristan vaziyeti izah eden cümleyi buldu :

— İnsanlar böyledir i,te, karımı az daha öldürüyorlardı, simdi de üstelik düşman kesildiler !

(Son)

Fatma Karay

Minnettarlık

— Dün seni uzaktan gördüm, yanındaki uzun boylu, aptal suratlı genç kimdi?

— Aman kuzum, aleyhinde söyleme; o çocuk ailemize çok büyük bir iyilikte bulundu.

— Ne gibi?

— Kız kardeşimle evlendi !

Lokanta sahibi — Sesini kes ! Müşteri her zaman haklıdır.

Garson — Fakat sizin hırsız olduğunuzu söylüyor !

"Fransız karikatürü"

İLTİCALAR SERİSİ

Bulgar Dışbakanı yardımcısının kulakları çınlasın. Reisicümhur muavininin oğlundan sonra, Yanokiyet adlı bir Bulgar kaptanı da yurdumuza iltica etti.

O, galiba aleyhimizde makale yazmak için pek acele davrandı.. Korkarız, yakında aynı yolu tutacak, bize sığınmağa kalkacak !

Yakın Tarihimizde Meşhur Simalar

Said Paşa

Sadrâzam merhum Küçük Said Paşaya aid olan aşağıdaki fıkralar üstad Mehmed Zeki Pakalın'ın (Son Sadrâzamlar ve Başvekiller) serisinde çıkan pek değerli eserinden alınmıştır :

II

İsminin yazılmasını istemiyen bir zatın naklettiği başka bir fıkra:

Kendisine olan nisbetim dolayısiyle Sait Paşayı sık sık ziyarete giderdim. Misafirlerine bir sigara ile bir kahveden başka birşey ikram etmezdi. Yalnız bir defa, fevkalâde bir ikramına nail oldum.

Sait Paşa, her defasında olduğu gibi verdiği sigarayı yakıp bitirdikten sonra :

— Sigara yakınız !

der, ben paketimi çıkarınca :

— Çeşni değiştirelim !

Sözleriyle cebimden çıkardığım paketimden bir sigara alır, kendisininkini bana verir, değiş tokuş yapardı.

Bir gün sigarası bitmişti. Uşağı çağırdı, üç çil kuruş verdi, sigara almasını söyledi. Uşak az sonra bir paketle iki metelik getirdi. Paşa uşağa metelikleri verdi ve hafif bir sesle :

— Bize limonata yapsınlar !

Dedi. Bir müddet sonra uşak, kahve kutusundan alındığı anlaşılan bir şekerle yapılan ve içinde limon elyafı yüzen esmerimsi bir limonatayı, ucuz olduğu için Mahmutpaşadan alınan ıskarta bardaklarla getirdi.

Paşa, uşağa limonatayı evvelâ bana vermesini işaret etti. Ben de bardağın birini aldım, ayağa kalktım ve Paşaya verdim. İkinci bardağı aldım : Kerih bir manzara. Gözlerimi kapayarak bir hamlede içtim. Kahveli, iğrenç bir lezzeti vardı. Şekeri de azdı.

Paşa limonatayı içti :

— Sıcak günlerde limonata iyi olur, değil mi?

Diye sordu. Ben de ister istemez :

— Evet efendim ! i bastım.

Daha Kalabalık Olurmuş

Cronvell krala galebe çaldıktan sonra Londraya girerken bir dalkavuk, kendisini görmek için koşuşan kalabalığı ona işaret eder. Diktatör şu cevabı verir :

— Eğer beni asmağa götürselerdi kalabalık daha çok olurdu!

KONAKTA BİR İFTAR

Eski zamanlarda devlet ricalinden başka hal ve vakti yerinde olanların konaklarında Ramazanlarda iftar âdeti vardı.

Kaç kişinin geleceği malûm olmıyan bu müşkül âdet yüzünden konak sahipleri, Ramazanın birinci akşamından itibaren tedarikli bulunurlar, geleni yemeğe alıkoyarlardı.

Sait Paşa, hattâ iktidarda iken bile bu âdeti hiçe sayar, aldırış etmezdi. Onun bu huyunu bilenler, iftar için konağına gitmezlerdi.

Sadaret müsteşarı iken vefat eden Şefkati Efendi merhum, henüz Divan-ı Hümayun amedciliğinde iken Ramazan günü, Sadaret dairesinde çalışan diğer ileri gelmiş kimselere, birlikte Sadrazam Paşanın iftarına gidilmesini teklif eder. Onlar, Paşada iftar âdetinin olmadığını her ne kadar söylerlerse de Şefkati Bey aldırmaz, bir akşam üzeri konağa damlar.

Uşaklar ne yapsınlar? Hep şaşırırlar. İçeriye haber salarlarsa da, ses çıkmaz. Nihayet iftar saati gelir, uşaklar, mecburen utufetlû efendi hazretlerini kendi sofralarına buyur ederler.

Bir müddet sonra, misafir efendiyi Paşanın huzuruna götürürler, o taaccüp içinde kalmış gibi yapar :

— Vücudünüzden haberim yoktu !..

Der ve uşağı tekdir ettikten sonra ca'li bir telâşla sorar :

— İftar ettiniz mi?

Şefkati Efendi cevabı basar :

— Evet efendim, kapı yoldaşlarımla beraber iftar ettim !

Kadın — Yirmi dört saattenberi boyuna vaadediyorsun, ortada birşey yok...

Erkek — Ne yapalım ablacığım günün siyaseti bu !

Eski Nüshalarımız Azaldı

Gazetemizin 91 - 1 den başlıyan nüshaları pek azalmıştır. Eksik sayılarını tamamlamak istiyen okuyucularımızın isteklerini az sonra karşılıyamıyacağımıza müteessifiz. Taleplerini acele bildirmelerini rica ederiz.

AYDEDE

SİYASİ HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5	Lira
»	Memleket dışı	12	»
1 Senelik	Memleket içi	14	»
»	Memleket dışı	21	»

KOLEKSİYONLARIMIZ HAKKINDA MÜTEADDİT SUALLERE CEVAPLARIMIZ

Muhterem okuyucularımızdan müteaddit zevatın suallerine cevaben arzedelim ki :

1 — Koleksiyonumuz 6 ay hitamında yani 54 nüsha itibariyle ciltlenecektir. Bu suretle senelik nüshalarımız 2 cilt teşkil edecektir.

2 — Ciltler orta sahifelerimizin iyice açılıp okunmasını temin edecek şekilde olacaktır.

3 — Arzu edenler boş ciltleri bize mal olacak fiatla alabilecekler veya ellerinde bulunan nüshaları vasıtamızla ciltletebileceklerdir.

4 — İdarehanemizde ancak 400 koleksiyonluk gazete nüshası saklanabildiğinden ciltli koleksiyon almak niyetinde olanların sıraya konmak üzere adreslerini bildirmeleri lâzımdır.

Kadın aklı

— Aman amcama da nişanlandığımızı yazmağı unutma !

«Ecnebi karikatürü»

Yaşa Üstad

Besim Atalay

Besim Atalay "Uydurma dil meselesi" hakkında yazdığı bir makalede : "Dediğim, dedik!" liğini ve Türk dilindeki yed-i tûlâ'sını ispat için yazdığı bir makalede şöyle bir cümle kullanıyor :

"Yukarıda saydığımız adların sahiplerine karşı hiç bir saygısızlığım yoktur. Bunların her biri kendi alanlarında büyük değer taşırlar. Fakat hiç birisi de Türkçe ile uğraşmamışlardır."

Türkçeyle uğrasana bakalım: "Hic birisi" dedikten sonra "ler" cemi edatı gelir mi?

Türkçeyle uğraşmak buysa, üstad elini eteğini çeksin de, biz cehaletimiz içinde puyan olalım... Yoksa dilimizin hali harap !

Ekstra ekstra Dersan yağları tavaya girince herkesin iştihını açar.

Sahibi : F. KARAY

Yazı işlerini fiilen idare eden: Z. Çalıkoğlu

İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul

Dizildiği yer : Murat KERMAN Mürettiphanesi

Basıldığı yer: TAN Matbaası

Türkiyenin en büyük, en zengin, çok renkli

KADIN GAZETESİ

Hanımeli

EYLÜL SAYISI ÇIKTI

İstanbul TAN Matbaası